

Hätämerkit - iso X ja pieni x

Raili Karisaari, Tuntosarvi 9-10/2002

Hotellissa palohälytys! Miten tulkki tai opas kertoo kuurosokealle nopeasti, että nyt on hälytys, nyt ulos ja äkkiä! Entä jos tulkki tai opas havaitsee lähistöllä uhkaavan vaaran. Miten kertoa: "Nyt mennään, kerron myöhemmin, miksi."

Kuurosokeiden aluekurssilla Siilinjärvellä puhuttiin hätätilanteista ja harjoiteltiin lyhyiden hätäviestien käyttöä. Aiheesta oli puhumassa kommunikaatioprojektin vetäjä Riitta Lahtinen. Hän on kehitellyt ja suunnitellut aihetta yhdessä aluesihteereiden Kirsti Koposen ja Marjatta Puromäen kanssa.

Hätämerkki X ja muut hätämerkit

Opas tai tulkki kertoo asiakkaalle kaikista tilanteista puheella tai viittomalla. Joskus tilanne voi olla sellainen, että normaalia puhetta tai viittomista ei voi käyttää. Asiakas voi olla esimerkiksi saunassa tai uima-altaalla, jolloin kuulolaite on pois käytöstä. Tai kysymyksessä voi olla hätätilanne, esimerkiksi palohälytys, jolloin tieto on saatava asiakkaalle mahdollisimman nopeasti.

Kansainvälinen hätäviittoma on iso X-kirjain, jonka tulkki, opas tai kuurosokean kanssa liikkuva piirtää kuurosokean keholle, esimerkiksi selkään. Silloin kuurosokea tietää, että nyt ei ole aikaa selityksiin, vaan on poistuttava nopeasti. Myöhemmin turvassa hänelle selitetään, mistä on kysymys.

Iso X-kirjain on kansainvälisesti sovittu merkki, ja sitä käytetään useimmissa maissa.

Pieni hätämerkki on pieni X-kirjain, jonka voi piirtää esimerkiksi kuurosokean kämmenen selkäpuolelle tai käsivarteen. Se tarkoittaa, että lähistöllä on jokin uhkaava tilanne, ja on viisainta poistua paikalta mahdollisimman nopeasti – selitykset annetaan myöhemmin.

On myös monia muita lyhyitä merkkejä, joilla tulkki voi kuurosokealle viestittää vaaratilanteista.

Opas/tulkki ojentaa yhtäkkiä käsivartensa asiakkaan eteen ja näin estää häntä astumaan eteenpäin. Tämä liike tarkoittaa, että pysähdytään heti. Tällaista merkkiä voi käyttää esimerkiksi silloin, kun tulkki/opas huomaa

edessä syvän kuopan tai esteen. Tai pyöräilijä/auto on tulossa vauhdilla heitä kohti, kun he ovat menossa suojatielle.

Opastettavan kättä ohjataan aina alhaalta päin. Vaaratilanteessa on kuitenkin hyväksyttävää tarttua opastettavan käteen ja siirtää se turvaan. Tällaisia vaaratilanteita on esimerkiksi, jos kuurosokean käsi on menossa kuumalle levyille tai palavan kynttilän lähelle.